

OFFENTLIG SEKTOR OG STEMMEGIVNING:

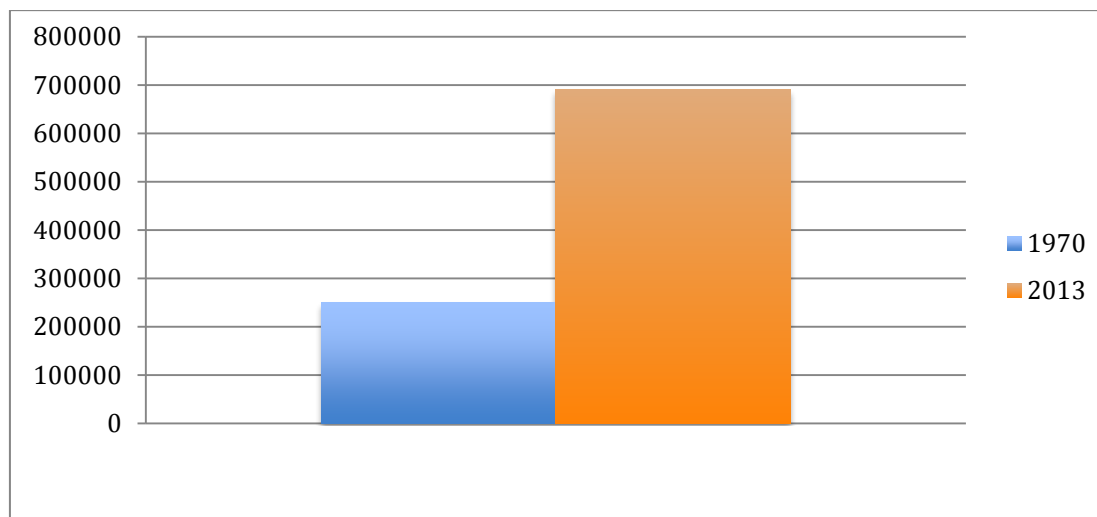
Hvordan ville Stortinget vært satt sammen hvis ansatte i offentlig sektor fikk bestemme?

Innledning

Dette notatet beskriver hvordan Stortinget ville sett ut, dersom offentlig ansatte fikk bestemme sammensetningen. Ved å bruke tall fra SSBs valgundersøkelse fra 2013¹ kan man isolere stemmegivningen til ansatte i offentlig sektor. Tallene viser at disse velgerne i større grad enn befolkningen forøvrig foretrekker partier som befinner seg på venstresiden i norsk politikk.

Vekst i offentlig sektor

Siden 1970 har antallet som arbeider i offentlig sektor (målt i antall årsverk),² økt fra 250 000 til nesten 700 000. Det tilsvarer en økning på nesten 200 prosent. I absolutte tall har den gjennomsnittlige økningen i offentlig sektor vært på over 10 000 årsverk pr. år.³

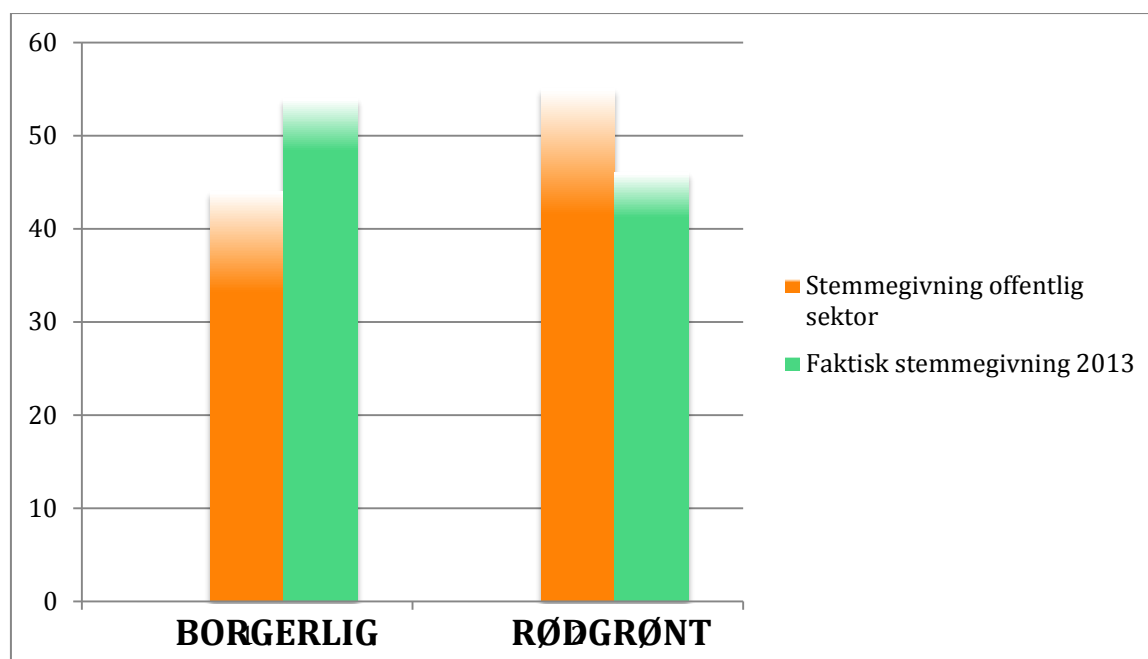
Figur 1: Vekst i offentlig sektor 1970-2013 (Kilde SSB)

I samme periode økte den norske befolkningen med 32 prosent. Det betyr at veksten i antall årsverk i offentlig sektor har vært om lag seks ganger så høy som befolkningsveksten. Til sammenligning har veksten i privat sektor (ofte referert til som øvrige sektorer) vært på 37 prosent, altså betydelig mindre enn veksten i offentlig sektor og mer i samsvar med befolkningsveksten.

Stemmegivning

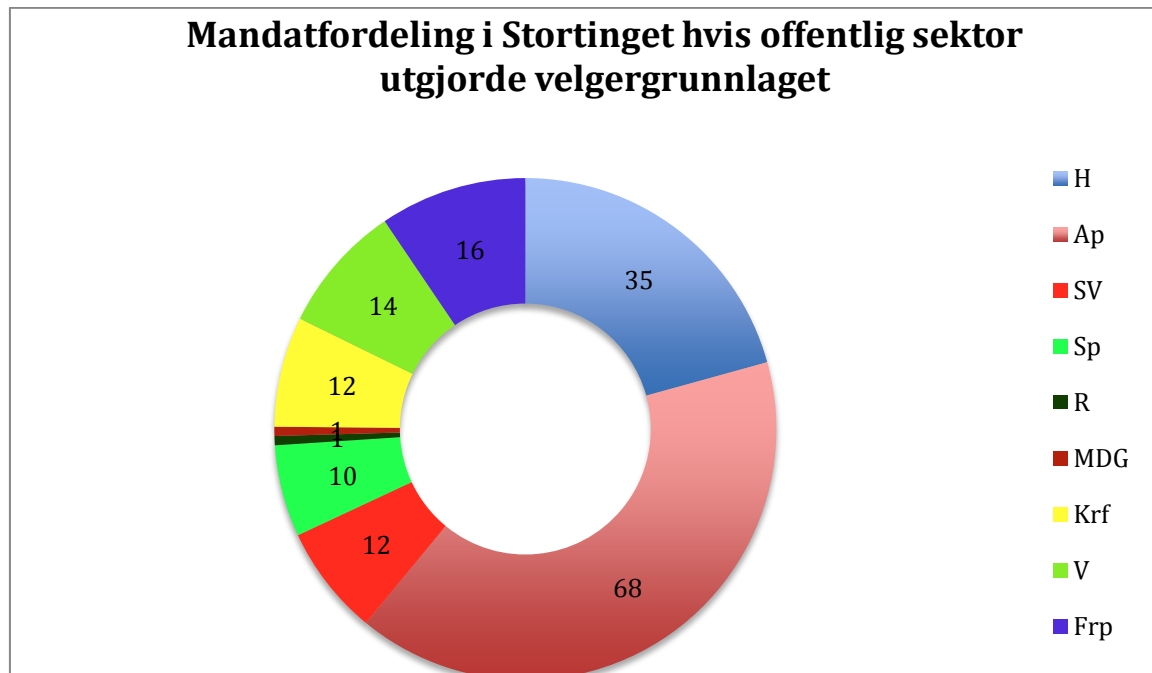
Ifølge SSBs *velgerundersøkelse 2013*, er det et klart mønster at ansatte i offentlig sektor i større grad enn andre stemmer på venstresiden. Til tross for at det ble et historisk stort flertall for de borgerlige eller ikke-sosialistiske partiene (H, KrF, V og FrP) i stortingsvalget 2013, var det likevel en klar overvekt av de offentlig ansatte som stemte på de rødgrønne partiene (Ap, SV, Sp) pluss Rødt.

Professor ved Handelshøyskolen BI, Rune Sørensen, og professor ved NTNU, Jørn Rattsø, peker på samme fenomen når de oppsummerer velgerundersøkelsene mellom 2001 og 2011:⁴ De rødgrønne partiene er overrepresentert blant velgere som er ansatt i offentlig sektor, og blant trygde-mottakere.

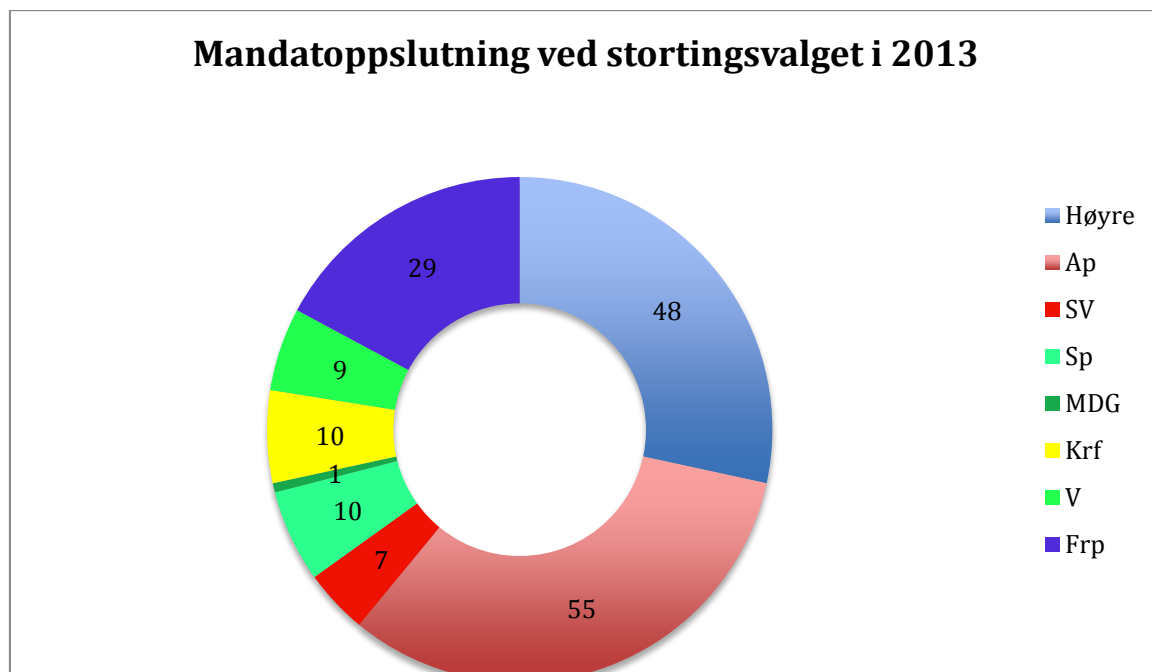

Figur 2: Oppslutning i prosent ved stortingsvalget i 2013 blant offentlig ansatte sammenlignet med faktisk stemmegivning i hele befolkningen (Kilde: SSB)⁵

Dersom man omregner offentlig ansattes stemmegivning til faktiske mandater (Figur 3), ser man at Stortingets sammensetning ville hatt en klar dominans av rødgrønne representanter, dersom det bare var de offentlig ansatte som bestemte. Ap og SV (80 mandater) ville for eksempel vært klart større enn FrP og Høyre (51 mandater) og kun manglet noen få mandater på å oppnå rent flertall. Dersom man inkluderer Venstre og KrF i den borgerlige eller ikke-sosialistiske blokken, ville disse partiene til sammen fått 77 mandater og fremdeles manglet flere mandater for å oppnå et flertall i Stortinget.

Figur 3: Mandatfordeling på Stortinget i 2013-17, hvis ansatte i offentlig sektor fikk bestemme (k Kilde: SSB og Johannes Bergh)⁶

Figur 4: Mandatfordeling på Stortinget ved valget i 2013 (Kilde: NRK)

Avslutning

Velgerundersøkelser viser at offentlig ansatte i langt større grad enn ansatte i privat sektor stemmer til venstre i det politiske landskapet. Samtidig har antall årsverk i offentlig sektor økt med 200 prosent siden 1970, dvs. nesten seks ganger mer enn befolkningsveksten og veksten i antall årsverk i øvrige sektorer. Tallene viser at den borgerlige siden har en strukturell utfordring når det gjelder å

vinne valg. For en nærmere diskusjon av hvilke politiske implikasjoner stemmegivningen til ansatte i offentlig sektor kan tenkes å få for utviklingen av politikk, anbefales Civita-notat 5/2008, "Sektortilhørighet og politikk",⁷ som drøfter hvilke konsekvenser endringene i arbeidsmarkedet kan tenkes å få for innholdet i de politiske programmene og for muligheten til å gjennomføre politiske reformer.

Forfatter: Notatet er skrevet⁸ av Eirik Løkke, rådgiver i Civita. eirik@civita.no

Konklusjoner som er trukket, og eventuelle feil og mangler som måtte forekomme, står for forfatterens regning. Skulle feil eller mangler oppdages, ville vi sette stor pris på tilbakemelding, slik at vi kan rette opp og justere.

Sluttnoter

¹ Valgundersøkelsen 2013. Dokumentasjons- og tabellrapport, SSB 2015: <http://www.ssb.no/valg/artikler-og-publikasjoner/attachment/235958?ts=14f1728b560>

² En liten merknad angående årsverk. I Norge er omkring 25 prosent av de sysselsatte deltidsansatte, noe som gjør at antallet personer som jobber i offentlig og privat sektor er høyere enn antall årsverk. For 2013 var det i offentlig sektor ca. 805 000 sysselsatte fordelt på 690 000 årsverk (tilsvarende tall for privat sektor er 1 824 000 fordelt på 1,7 millioner årsverk). Se tall for 2013 i *Sysselsetting, registerbasert, 2014, 4. kvartal*, SSB: <http://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/regsys/aar/2015-06-12?fane=tabell&sort=nummer&tabell=229552>

³ Antall offentlige årsverk nesten tredoblet siden 1970, SSB 6/5 2014: <http://www.ssb.no/offentlig-sektor/artikler-og-publikasjoner/offentlig-forvaltning-storrelse#Utviklingen+i+offentlig+forvaltnings+strrelse+20132050>

⁴ Sørensen, Rune og Rattsø, Jørn (2013), *Venstrevridde offentlig ansatte*, kronikk publisert i VG 13/8 2013.

⁵ Borgerlige partier regnes som Høyre, FrP, Venstre og KrF, mens rødgrønne partier inkluderer Ap, SV, Sp, Rødt og MDG

⁶ Mandatfordeling basert på SSBs valgundersøkelse. Utregning gjort av valgforsker Johannes Bergh.

⁷ Thøgersen, Øystein og Aarbu, Karl Ove (2008), *Sektortilhørighet og politikk*, Civita-notat nr.5-2008: <https://www.civita.no/publikasjon/sektortilhørighet-og-politikk-968>

⁸ Takk til Johannes Bergh, Valgforsker ved Institutt for Samfunnsforskning, for innspill til dette notatet.